

НАДАХНУЋЕ НА ИЗВОРУ ЖИВОТА

Немамо националну стратегију, и то нам се свети, кажу стручњаци за демографију. Млади се правдају да све теже оснивају породицу јер им материјалне прилике то не дозвољавају. Брачни парови се задржавају на једном, евентуално двоје деце. Забрињавајући је број прекида трудноће, а за то време нестају читава села. Немамо подмладак који би поправио слику временског народа... Живот је скуп, али много је скупље када га нема. Одговоре на питање шта нам је чинити потражили смо од стручњака, људи добре воље, представника верских заједница...

Јесенас је Срећко пошао у школу. Ономад је донео прве петице на увид својој старатељици у Центру за незбринуту децу. Прича о ведром, паметном и лепом дечкићу уверава нас како време брзо пролази, а људске мане се споро мењају. Да се подсетимо: јавност је једне хладне зимске вечери била шокирана телевизијском вешћу и сликом да су ловци у атару једног сремског села нашли у риту тек рођену бебу. Тачније нањушили су је пси трагачи и довели људе до помодрелог новорођенчета. Касније ће лекари рећи да је било на рубу живота и спасено је у последњи час...

Малиша је убрзо освојио срца неговатељица које су га крстиле и дале име – Срећко. Одбачен од мајке, остављен у шипражју, прозебао и гладан, осуђен да напусти свет пре него што је у њега закорачио, успео је да победи судбину. Данас је Срећко опет на животној раскрсници. За њега су силно заинтересовани парови без деце који би га радо усвојили, али он би хтео међу вршњаке у неку хранитељску породицу. О томе ће неко донети одлуку у његово име...

■ ЦРНА ХРОНИКА

Нажалост, појава да се бебе остављају одмах по рођењу постала је нешто што нас згражава и плаши. На пример, за последњих годину дана у Ужицу су остављене четири бебе. На Одељењу за неонатологију тамошње болнице кажу да је главни узрок нежељена трудноћа. Према речима медицинског особља реч је о мајкама "углавном ниског интелектуалног нивоа и тешког материјалног статуса".

Нажалост, тиме није исцрпљена црна хроника. Листамо догађаје у фебруару и марту: у Бољевцу мајка бачила бебу у контејнер. Тело новорођенчета нађено у Тиси. На депонији у Свилајнцу задављено тек рођено дете. Трудница из села Дружетићи покушала самоубиство скоком у бунар. Само чудом је остала жива а плод је сачуван...

Познати адвокат Горан Петронијевић, који се бави изучавањем ове појаве, каже да се чедоморство сврстава у такозвана привилегована убиства, попут убиства на мах, лишење живота из самилости и убиства из нехата.

– Запрећене су казне од шест месеци до пет година, што се заснива на претпоставци битно смањене урачунљивости, као последица хормонског поремећаја жене пре и после порођаја. Уколико би судски вештаци утврдили да чедоморство није почињено у стању смањене урачунљивости, онда би се такво дело третирано као класично убиство – каже господин Петронијевић.

Бизарна вест из једног италијанског града где су отворене кутије за "одлагање" нежељених беба, свакако није узорна идеја већ решење у самоодбрани. Тамо је нарастао број исељеника и проблема, а један од њих су одбачена деца која су скончавала у контејнерима, по околним шумама, каналима... Појава је до те мере узбуркала јавност да су тражили хитно решење. И, ето, донето је...

Вратимо се нашој муци. Чувени хуманиста професор Павле Шафарик је још 1840. године утврдио да у Србији живи пет и по милиона становника, истовремено забринут јер би по његовом мишљењу, имајући у виду прилике и окружење, тај број морао бити двоструко већи. Нарочито у селима и варошицама које су "језгро српског рађања". Такође, визионарски је предвидео како ће историјске буре које незаобилазно дувају преко наших простора неумитно успорити демографски просперитет.

■ ЗАЧАРАНИ КРУГ

Тако је говорио мудри професор, а где смо данас?

Широм земље Србије живи свега 6.180.000 људи. Свакако, далеко мање од онога што је могуће и логично. Стручњаци Унеска који се баве светском демографијом и изучавају, боље речено прате развој свих земаља, кажу да би Србија требало да броји између осам и по до десет милиона житеља. Тачно је да су нас у новијој историји задесиле многе несреће, ратови, пустошења, отимања... Међутим, масовне губитке људских живота доживели су и Пољаци, Руси, Јевреји, па су се опоравили и поправили демографску слику. Од периода који помиње професор Шафарик, Албанаца је седам пута више, Турци су учетворостручили популацију, румунски народ се увећао за 45, а бугарски 35 посто.

Шта рећи на податак да су Српкиње од завршетка Другог светског рата до данас, више од десет милиона пута прекинуле трудноћу. Према подацима Републичког завода за статистику, сваки склопљени брак прате скоро два развода. У просеку породица има (нема) једно дете (0,88 одсто). Тужним бројкама морамо додати да у Србији живи 58,05 процената нежељених мушкараца и чак 66,2 одсто жена.

Ако се овако настави Срби ће као народ нестати за 500 година, док би 2100. године постали национална мањина у сопственој држави.

Најчешће се каже да су на потезу политика и политичари, влада и посланици. Они одлучују, да ли баш о свему? Тешко да могу променити погледе и навике, свест у којој је превисе страха а премало одлучности. Велики српски песник Душко Радовић био је познат по бритким опаскама на многе друштвене појаве. У парафрази његових стихова данас налазимо коментар и поруку младима: "Док ви не нађете с ким ћете, па како ћете и где ћете, дете вашег комшије је проходило, а друго је на путу, па ви видите." Иначе, песник је много волео децу, често им се обраћао, писао о њима и за њих. О родитељима, брижним и онима који то баш и нису, такође. На свој начин доприносио је наталитету.

Ирониични стихови познатог рокера Боре Ђорђевића плод су, како каже, његовог гнева према конформизму, идеји девојака да радије летују на азурној обали него да заплоче у брачне воде: "Наталитет опода на Србија пропада, то ми се не допада..." А књижевни великан Лав Толстој је рекао: "Рука која њише колевку, управља светом."

Госпођа Лепосава Главовић је председик Удружења "Опстанак" које се деценијама бави проблемом беле куге.

– До 1981. године није се смело говорити о наталитету у Србији. То је, једноставно, била табу тема. И данас, нажалост, политичари гурају овај велики проблем наше државе под тепих, иако сви у Скупштини добро знају каква је ситуација. Сви посланици су

ВЕЧНА ПОРУКА

Судбину српског народа у вишевековном суживоту на овим просторима дели и јеврејски народ. Када је у питању породица и рађање, њихова вера сасвим је јасно одређена. Рабин јеврејских општина за целу Србију, Исак Асијел каже:

– Све лепо пише у Првој књизи Мојсијевој – *волите се и множите*. Вечна порука и обавеза чврсто је утемељена у нашој вери. Млади треба што пре да оснују породицу и имају децу. Не постоји оправдање у економским тешкоћама. Породице и деца су покретач снаге и идеје, када се хоће ствара се. Друго је питање што су се и они утопили у померени систем вредности где материјална добра односе превагу у односу на моралне скрупуле. То има за последицу себичлук, непостојање жеље да се одрекну јефтине забаве и пролазних задовољстава. Човек се мора окренути породици, деци. Са њима треба проводити што је могуће више времена. Погледајте на шта лице породице које се једва окупе за недељним ручком.

Одговор на овакво понашање је, сем осталог, јеврејски обичај *Шабат*. То је окупљање једне или више породица у вечерњим часовима када се искључују телефони, телевизори, све што омета мир. Уз јело се воде разговори без тешких тема, а деца су уз родитеље, у кругу пријатеља. Тако осећају сигурност, веру, стичу позитивне навике. Исто важи за суботњи ручак, након одласка у синагогу.

Рађање и деца су смисао живота. Што се тиче прекида трудноће, јудаизам то оправдава само у једном случају, ако плод угрожава живот мајке.

добили књигу професора др Марка Младеновића "Србија, свећа која догорева". У опсежној студији предочен је његов три деценије дуг рад, анализа стања, поруке, поуке. И до данас нисам чула ни коментар, а камоли нечију иницијативу да се ситуација измени – каже госпођа Главовић уз констатацију:

– Нацрт *Закона о сузбијању беле куге* мора хитно у скупштинску процедуру, а да Скупштина о томе почне да расправља и донесе политичке одлуке у корист Србије. Народ треба да зна какво је стање наталитета у држави. Са највишег места, од најважнијег органа власти. Подаци су поражавајући. Ако се усвоји нацрт Закона чији је аутор професор Младеновић, биће нам потребно десет до двадесет година да постигнемо просту репродукцију. Тада нам млади

Синод Српске православне цркве лако и недвосмислено тумачи своја непоколебљива начела вере везана за породицу, децу, чин рађања... Љубав и добротинство се подразумевају, свеколика помоћ сиромашнима, помоћ да се подигну најмлађи и да их је што више. Самим чином зачећа почиње живот, тако да је одузимање права детету да дође на свет, ма у ком периоду трудноће, практично чедоморство. Српска православна црква, тачније њено учење, не само да осуђује прекид трудноће и сматра неморалним чином већ га поистовећује са богохулним одузимањем права детета на живот.

Нажалост, у нашој широј јавности мало је познато да патријарх српски господин Павле лично стоји на челу акције под називом "Удахнимо живот Србији", која је трајног карактера, а циљ је да се на све

начине да допринос борби против беле куге, подстакне рађање, увећају породице, помогне материјално угроженим родитељима и њиховој деци. Циљ није да се маше бројкама кућа, износи ма донација, набавкама учила, хране и одеће, већ само истинска, несебична, дубоко хумана и хришћански благословена рука која у духу своје вере помаже. Свуда и свагда. Такође и нажалост, мало је познато да се његова светост патријарх Павле одрекао свих припадљивости, укључујући и пензију, како би их поделио онима који немају, поготово за подизање деце. Пример какав се ретко среће, зар не?

Међутим, у Синоду Српске православне цркве пожалили су нам се на све учесталије прозивке од појединих чланова, неких невладиних ор-

неће напуштати ову нашу лепу земљу већ ће овде радити, стицати, формирати породице и рађати.

Знам да је ово велики проблем, али ако смо добронамерни и уколико истински волимо Србију, наћи ћемо решење – поручује госпођа Главовић.

■ ТРАЧАК НАДЕ

Када у сржи големе невоље лежи материјални фактор онда проблеми запошљавања младих никако не смеју остати мртво слово на папиру. Сви који су стекли дипломе треба најкраћим путем да стигну до радног места. Ако нема друге, словом закона. Исто је и са стамбеним питањем. Покушаји владе да подстакну банке јесу за сваку похвалу. Стамбени кредити су један од начина да се помогне младима, али фер кредити са постојаним камата-

ОСНОВА ЉУДСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

У београдском жупном уреду Римокатоличке цркве добили смо тумачење њихове вере када су по среди породица, брак и рађање. Породица је основ људске заједнице, уздигнута на ниво сакраманта. У брак ступају жена и мушкарац. Дакле црква се оштро противи хомосексуалним везама и браковима. Врхунац њихове љубави јесу деца. Вера забрањује контрацептивна средства и свако зачеће је Богом дато.

Прекид трудноће је тешки грех супротан петој Божијој заповести ("Не уби"). Ових дана је папа Бенедикт опширно говорио о праву сваког зачетог детета да буде рођено. Чак и она деца за које медицина утврди да ће доћи на свет са неком аномалијом. И они имају право на живот. Међу људима мора бити места за све...

ма, а не лихварско задуживање и зеленашка отимачина. Има помака, али се све ради некако стидљиво, без енергичног става и дугорочног програма.

– Невероватно је колико наши лидери не схватају да убрзано нестајемо као народ. Ако умре матица, умреће и дијаспора. Онда ћемо се скупљати у "сабирном центру" небеске Србије. Ми нисмо као Јевреји да се вратимо после 2.000 година. Наш пут може бити пут без повратка – упозорава професор др Марко Младеновић, по многим мишљењима водећи стручњак за област демографије,

заговорник рађања, велики борац против беле куге и прекида трудноће. Признати стручњак је творац *Закона о обнављању становништва и заштити деце*.

– Морамо се лечити од митоманије, ината, неслоге, од деоба и сеоба, хазарског синдрома, самоубилачког порива... Срби, најзад, морају да се сложе, множе и обоже. Потребан нам је култ духовне величине (као код Јевреја), треба нам снаге да бисмо опстали. Постали смо некако равнодушни, разочарани, сумњичави, као да нам је свеједно хоће ли убудуће на нашим просторима живети Кинези или Енглези, Бошњаци или Албанци – упозорава професор Младеновић и тврди да постоји решење:

– Одлучном прерасподелом националног дохотка могуће је готово безболно обезбедити сасвим довољна средства за стварање и подизање потомства ове земље. Велике резерве леже и у дијаспори. Често сам говорио и поновићу, једино рађање четвртог детета може битије поправити демографску структуру. Наравно, држава мора наћи средства и за подстицај рађања првог, другог и трећег детета, а посебно треба помоћи породицама са четворо и више деце. Још нешто, у поменутом нацрту Закона прецизирано је оснивање фонда који би се звао "Дечији динар". Идеја је да се од сваког склопљеног посла одвоји динар који би био намењен деци. Из тог фонда би се лако издвајали далеко већи дечији додаци и то прогресивно, од првог детета па надаље. Такође, неопходно је да се материнство призна као позив. То није ништа необично у многим земљама. Шта је суштина? Мајка са троје и више деце посвећује се њиховом подизању и васпитању. Добија редовно плату и тече јој радни стаж. Наравно, продужетак плаћеног породилског одсуства такође је део плана.

Сви артикли намењени деци морају се у великој мери ослободити пореза, а посебна средства држава треба да одвоји за лечење стерилитета. Све треба учинити како би се Срби масовно враћали у матицу, а не да се и даље исељавају. Треба штампати поштанске марке намењене деци, затим узимати већи део од пореза од игара на срећу. Незаобилазна тема је повратак селу. Тамо леже неисцрпне биолошке резерве које могу спасити Србију од депопулације.

Посебну одговорност носи школа, образовни систем уопште, програми по којима деца похађају наставу. У њима мора бити више речи о друштвеним вредностима, породици, односу према родитељима, љубави, деци... И средства јавног информисања могу дати огроман допринос развоју популације.

ганизација како СПЦ наводно не чини довољно не би ли спречила насиље над њима, помогла им подизањем објеката посебне намене, да се не оглашава по том питању и слично. Што би наш народ рекао, *где ће им душа?* Наравно да ниједна наведена примедба не стоји. Ако за тренутак занемаримо већ наведене податке, нека ти новокомпоновани "добročинитељи" пажљиво послушају, сем осталог, речи патријарха током највеће службе Велике лектнемије, молитве за цео свет, па ће чути и речи намењене злостављаној деци, тачније онима који зло над њима чине.

А што се тиче објеката за децу, СПЦ их је подигла и даровала, чиниће то и у будуће, нарочито онда када јој се врати насилно и неправедно одузета имовина и земљиште. Реч је о великом броју објеката и на хиљаде ари земљишта. Ту се планира смештај небзбринуте деце, проширење помоћи хранитељским породицама, простор за школе и вртиће. Свега онога што најмлађима недостаје, а преко је потребно. Ових дана јавности су се обратили представници владине Дирекције за повраћај имовине. Чврсто су обећали да ће приоритет имати црква и да ће се то питање решавати по хитном поступку.

Уместо што често и без сваке мере величају кич, необуздани хедонизам, лаку забаву..., добро би дошли прилози посвећени истинским проблемима младих где би лакше препознали себе.

■ ЗДРАВ О ЈЕЗГРО

Ситуација јесте тешка, али треба се борити. Свака ваљана иницијатива ипак уроди плодом. Додуше, код нас човек заиста мора да се помучи. Зато су нам драгоцени енергични и стручни људи попут професора Младеновића. Срећом, он није усамљен. Напротив.

– Рађање је најузвишенији чин за жену. Све прође, мода, каријера, ова и она материјална задовољства. Оно што заиста вреди и даје радост жени је материнство – каже мр Биљана Спасић, аутор књиге "Зашто Срби нестају", која је доживела четврто издање.

– Пре десетак година писала сам магистарски рад и истраживала демографску структуру Србије. Веома су ме забринули подаци до којих сам дошла. Готово ме уплашило сазнање да смо после Јапанаца најстарији народ на планети с просеком од 40 година. Посебно ме погодила чињеница да нам прети опасност постанка мањине у властитој држави. Настави ли се овај тренд, број малолетног становништва 2021. године спустиће се испод 20 одсто. А реч је о популацији која представља репродуктивни, радни и одбрамбени потенцијал. Додајмо томе да смо са 250.000 насилних прекида трудноће годишње неславни рекордери – истиче госпођа Спасић. Та хумана мајка у својој племенитој мисији путује по земљи, држи предавања, обраћа се јавности, даје предлоге, апелује... Лане је одржала 90 предавања на тему наталитета. Путујући широм Србије уверила се, каже, да у нашем народу постоји здраво језгро и витално ткиво народа. Право надахнуће нашла је на извору живота. Своје искуство са терена пренела је не само међу корнице нове студије већ и великом броју интелектуалаца које окупља Удружење за борбу против беле куге "Опстанак", чији је један од потпредседника. Предавања, путовања, фото и видео материјал сама је финансирала продајом књиге. ■

Бранко КОУНОВИЋ

Муслиманска верска заједница и њени верници део су нашег друштва. Промисљајући о проблему који нас погађа, Главни београдски муфтија Мухамед Јусуфспахић каже:

"Породица је основни стуб друштва, људске заједнице у целини и појединца. Ислам посебну пажњу посвећује баш породици, која је уједно и први амбијент са којим се сусреће новорођени човек. Хармонија породице услов је хармонији друштва и појединца. Љубав међусобну нам је Бог усрцио и она је магнет који привлачи свако добро човеку. Рађање човека је благодат Божија. Благодат родитељима, самом новорођенчету, заједници широј. То је чин у коме је сажета порука с поучком. Постојање деце у нашим животима омогућује реалнији приступ животу. Деца су у исто време објекат и субјекат одгојног процеса. Породица је тако школа у којој онајвише науче учитељи. Божији благослов везан је за њих уз одгој исправан, и казна ако се одговорност не изврши. Још већа је казна проузрокована немарношћу. Брак је штит, индивидуалног и друштвеног морала. Деца су штит менталне равнотеже појединца и биолошког опстајања човечанства. Разлог су поноса оних који су им пружили, уз помоћ Творчеву, одгој, браћу и сестре, (с) којима ће бити добročинитељи.

Прекид трудноће је начелно забрањен по исламским прописима. Он може бити дозвољен ако његово извршење неће штетити мајчином здрављу. Услови који га чине дозвољеним су угроженост мајчиног здравља и живота трудноћом и породом, или утврђена аномалија детета, и као таквог, подвлачим пожељно га је спровести до краја шесте недеље трудноће, а могуће га је извршити и касније у случају овакве нужде.

Верујемо у план Божији, Његову мудрост и исправност. Наши животи део су његовог плана. Део његовог плана је и то да и ми људи имамо своје планове, али да смо свесни да се остварује оно што План је Божији, макар се остваривало баш оно што планирасмо ми. Свест о томе зове се вера. Убеђење да ће нам деца донети беду, бедно је, јер беду ће нам донети лењост наша, а свако биће са собом носи опскрбу своју, свемилосном мудрошћу Творчевом. Такав је став и према планирању породице. Тако је било и онда док Ева је близанце само, рађала за време јединствене људске породице. Тако беше и када су Заветом Старим – Тором Аврамови Агарјани навештавани као многољудни народ, и онда кад се Заветом Новим – Јеванђељем, ништа у том погледу променило није, и онда када је Заветом Последњим – Кур'аном такав став остао."

